

УДК 330

Романовська Анна Володимирівна

аспірант

*Харківського національного університету
міського господарства імені О. М. Бекетова*

Romanovska Anna

Postgraduate of the

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

ORCID: 0000-0002-3196-721X

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ
СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДПРИЄМСТВА
CRITERIA FOR EVALUATING THE EFFICIENCY OF SOCIALLY
ORIENTED ENTERPRISE**

Анотація. Вступ. Розвиток сучасного бізнесу відзначається все більшим зосередженням на соціальних аспектах діяльності підприємств. Досягнення певного рівня показників економічної ефективності є однією з головних цілей діяльності підприємства, як аспект його конкурентоспроможності та стабільності. Оцінювання критеріїв соціально орієнтованих підприємств також є актуальним, для підтвердження досягнення мети діяльності компанії. В оцінці ефективності соціально орієнтованого підприємства важливим завданням є визначення критеріїв, які відображають його соціальну відповідальність і внесок у благо суспільства.

Постає питання визначення ключових параметрів, що дозволяють виміряти соціальний вплив та стійкість таких підприємств у суспільстві.

Мета. Метою статті є аналіз та систематизація методів та принципів оцінки ефективності діяльності соціально орієнтованих підприємств та їх подальше вдосконалення і оновлення.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є : 1) наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів, які досліджують аспекти оцінювання ефективності діяльності соціальних підприємств; 2) міжнародні стандарти та рекомендації щодо діяльності соціально орієнтованого бізнесу.

Теоретичну базу та методичну основу забезпечують загальнонаукові методи: порівняння, узагальнення, системний аналіз, а також використання методики економіко-математичного аналізу, структурно-логічного аналізу, а також теоретичного обґрунтування.

Результати. У статті здійснено аналіз та систематизацію існуючих кількісних та якісних показників вимірювання ефективності діяльності соціального підприємства.

Надано пропозиції щодо покращення процесу вимірювання цих показників. Запропоновано шляхи удосконалення існуючого підходу та запропоновані нові показники для вимірювання ефективності діяльності соціального підприємства.

Результати дослідження допоможуть підприємствам, інвесторам та громадським організаціям краще розуміти вплив соціально орієнтованих підприємств на суспільство та сприятимуть подальшому розвитку сталого підприємництва.

Перспективи. У подальших наукових дослідженнях пропонується приділити увагу подальшому розвитку та оновленню запропонованих показників, а також побудові економіко-математичної моделі для графічного відображення.

Ключові слова: соціально орієнтоване підприємство, корпоративна соціальна відповідальність, кількісний метод, якісний метод, індексний метод, оцінка ефективності діяльності.

Summary. *Introduction.* The development of modern business is characterized by an increasing focus on the social aspects of enterprise activity. Achieving a certain level of economic efficiency indicators is one of the main goals of the enterprise, as an aspect of its competitiveness and stability. Evaluating the criteria of socially oriented enterprises is also relevant to confirm the achievement of the company's goal. In assessing the effectiveness of a socially oriented enterprise, an important task is to determine the criteria that reflect its social responsibility and contribution to the good of society.

The question arises of defining key parameters that allow measuring the social impact and sustainability of such enterprises in society.

Purpose. The purpose of the article is to analyze and systematize the methods and principles of assessing the effectiveness of socially oriented enterprises and their further improvement and updating.

Materials and methods. The research materials are: 1) scientific works of domestic and foreign authors, which investigate aspects of evaluating the effectiveness of social enterprises; 2) international standards and recommendations regarding socially oriented business activities.

The theoretical base and methodical basis are provided by general scientific methods: comparison, generalization, system analysis, as well as the use of economic-mathematical analysis, structural-logical analysis, and theoretical justification.

Results. The article analyzes and systematizes the existing quantitative and qualitative indicators for measuring the effectiveness of the social enterprise.

Suggestions for improving the process of measuring these indicators are provided. Ways to improve the existing approach and new indicators for measuring the effectiveness of the social enterprise are proposed.

The results of the research will help enterprises, investors and public organizations to better understand the impact of socially oriented enterprises on society and contribute to the further development of sustainable entrepreneurship.

Discussion. In further scientific research, it is proposed to pay attention to the further development and updating of the proposed indicators, as well as to the construction of an economic-mathematical model for graphic display.

***Key words:** socially oriented enterprise, corporate social responsibility, quantitative method, qualitative method, index method, evaluation of efficiency of activity.*

Постановка проблеми. Досягнення певного рівня показників економічної ефективності є однією з головних цілей діяльності підприємства, як аспект його конкурентоспроможності та стабільності. Оцінювання критеріїв соціально орієнтованих підприємств також є актуальним, для підтвердження досягнення мети діяльності компанії.

Проте наразі відсутні показники, які б вимірювали ефект саме соціального підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання економічної ефективності порушували у своїх працях такі іноземні вчені як Спреклі Ф. [1], Ель-Масрі А., Камаль Н. [16]. В їх працях розглядаються питання індексного оцінювання.

Щодо вітчизняної науки, то найбільше поняття економічної ефективності висвітлено у працях Буян О.А. [11], Євтушенко В.А. [12]. Ці автори наводять теоретичний огляд критеріїв. Затеїщикова О.О. [8] та

Палійчук М.В [10] наводять методи для кількісного та якісного оцінювання.

Проте у наведених працях відсутня спільна думка та комплексний підхід для оцінювання. Тому критерії оцінки і її формування потребують аналізу та подальших досліджень.

Метою статті є аналіз та систематизація методів та принципів оцінки ефективності діяльності соціально орієнтованих підприємств та їх подальше вдосконалення і оновлення.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є : 1) наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів, які досліджують аспекти оцінювання ефективності діяльності соціальних підприємств; 2) міжнародні стандарти та рекомендації щодо діяльності соціально орієнтованого бізнесу.

Теоретичну базу та методичну основу забезпечують загальнонаукові методи: порівняння, узагальнення, системний аналіз, а також використання методики економіко-математичного аналізу, структурно-логічного аналізу, а також теоретичного обґрунтування.

Виклад основного матеріалу. Перш за все для визначення релевантних критеріїв оцінки необхідно визначитися з поняттям та особливостями соціально орієнтованого підприємства.

Соціально орієнтований бізнес це загальний термін, під яким розуміють наступні визначення:

- Соціальне підприємництво. Соціальне підприємство – юридично зареєстрована організація, яка перебуває у спільній власності та контролюється членами цієї організації на принципах рівності у власності. Підприємство здійснює комерційну діяльність, створює соціальну цінність, зменшує вплив від власної діяльності для екології. Соціальна цінність та екологічна безпека є невід’ємною частиною діяльності соціального підприємства, або ж на їхнє досягнення підприємство скеровує частину прибутку [1].

- Стійке або соціально відповідальне інвестування. Метою інвестування є збільшення прибутку, позитивний вплив на соціальне середовище шляхом розподілу капіталу і включення своїх цінностей у процес інвестування [2].

- Корпоративна соціальна відповідальність – це концепція залучення соціальних і екологічних напрямків у діяльність бізнесу на засадах добровільності та взаємодії між усіма зацікавленими сторонами (групами впливу) [3].

Отже ці напрями соціальних відносин потребують впровадження методик їх аналізу та оцінювання рівня ефективності чи результативності [4]

Соціальне підприємництво у своїй діяльності може вирішувати відразу декілька питань та проблем:

- Соціальні;
- Екологічні;
- Економічні.

Для оцінювання ефективності діяльності соціально орієнтованого підприємства використовують якісні, кількісні та індексні критерії оцінки.

Також для ефективної оцінки якісних та кількісних показників соціальної діяльності підприємства часто використовують методику складену за підтримки ООН. Вона базується на комбінації декількох індексів. Ця методика може бути застосована для підприємства будь-якого типу незалежно від сектора економіки. Також ці показники можуть бути використані задля визначення подальшої діяльності компанії, формування оцінки її конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості.

Кількісні показники:

1. Індекс питомих соціальних інвестицій (ІІ) (в грошових одиницях). Показує величину соціальних інвестицій обстежених компаній, що припадає на одного працівника.

$$IL = CI / LI, \quad (1)$$

де CI – обсяг соціального інвестування;

LI - середньоспискова чисельність працівників.

2. Частка соціальних інвестицій у сумарному обсязі продажів (IS), що вимірюється в відсотках.

$$IS = CI / S, \quad (2)$$

де S – обсяг продажу.

3. Частка соціальних інвестицій обстежених компаній у сумарному обсязі їхніх прибутків до оподаткування (IP), що вимірюється в відсотках:

$$IP = CI / PR, \quad (3)$$

де PR – обсяг прибутків до оподаткування. [8]

Якісні показники

Якісний індекс соціальних інвестицій для і-ї компанії ІК(і) (у %), який вказує на рівень комплексності соціальної діяльності компанії і розраховується в такий спосіб:

$$IK(i) = \left(\frac{1}{m} \sum \lambda_{ij} * X_{ij} \right) * 100\% \quad (4)$$

де: X_{ij} – булева змінна, що набуває значення 1, якщо j-а ознака присутня в і-ої компанії, і дорівнює 0, якщо ця ознака відсутня;

λ_{ij} – ваговий коефіцієнт, який вказує на значення j-ї ознаки для і-ї компанії;

m – кількість ознак, за якими оцінюється соціальна діяльність компаній. [9]

1. Якісний індекс соціальних інвестицій для j – ої ознаки (ІКJ) показує ступінь присутності цієї якісної ознаки в статистичній вибірці підприємства, %:

$$IK(j) = \left(\frac{1}{n} \sum \lambda_{ij} * X_{ij} \right) * 100\% \quad (5)$$

де n – кількість компаній, що беруть участь в обстеженні.

2. Загальний якісний індекс соціальних інвестицій (ІК.) показує рівень комплексності соціальної діяльності підприємства, %: [10]

$$IK = \left(\frac{1}{n \cdot m} \sum \lambda_{ij} * X_{ij} \right) * 100\% \quad (6)$$

Таким чином, за допомогою вищенаведених індексів відбувається оцінка ефективності та визначення рейтингу соціальної діяльності підприємства. Наведені якісні та кількісні показники не є вичерпними при оцінюванні, та можуть бути доповнені.

Також у міжнародній практиці для оцінювання часто використовують індексний метод.

Індекси дозволяють сформувавши рейтингову оцінку діяльності суб'єктів підприємництва та враховують бізнес-процеси, пов'язані з формуванням та реалізацією соціальної політики.

Таблиця 1

Індекси методики оцінки соціальної відповідальності бізнесу

Назва індексу	Показники, що оцінюються	Особливості
Індекс Domini Social Investment (DSI 400)	Соціальні, екологічні й управлінські показники компанії	Застосовується для підприємств з найбільшою капіталізацією, фактори поділяються на слабкі та сильні позиції
Індекс стійкості Доу Джонса (Dow Jones Sustainability Index)	Корпоративне управління, управління ризиками, брендинг, пом'якшення наслідків зміни клімату, стандарти ланцюга поставок та практика праці.	За основу беруться найбільші 2500 компанії загального індексу фондового ринку
Індекс FTSE4 Good	Фінансові, соціальні, екологічні показники, відносини із стейкхолдерами, дотримання прав людини, протидія корупції	Індекс виключає компанію через їхню участь у виробництві тютюну, ядерної зброї, систем озброєння чи вугільної енергетики
Індекс Large Cap Social Index (LCSI)	Соціальні та екологічні показники	Застосовуються для великих підприємств, не враховує взаємодію із стейкхолдерами
Corporate	Сприйняття клієнтами та	Оцінка благодійної та

Philanthropy Index (CPI)	співробітниками	доброчинної діяльності компаній з боку зацікавлених осіб (клієнти та співробітники)
Метод Лондонської групи порівняльного аналізу (London Benchmarking Group)	Добродійність, соціальні інвестиції, комерційні ініціативи, основна діяльність	Допомагає оцінити повну вартість витрат компанії, зокрема фінансові, ресурсні тощо, а також користь для громади
Індекс екологічної стійкості Environmental Sustainability Index (ESI)	Екологічні показники та вплив на навколишнє середовище	Індекс являє собою складний профіль національного управління навколишнього середовища на основі компіляції 21 показника, отриманого з 76 базових наборів даних.
Accountability Rating	Нефінансова діяльність підприємства	Методологія використовується для підготовки соціальних звітів AA1000 та GRI
Corporate Responsibility Index	Управління ризиками, прозорість систем та корпоративна етика	CRІ використовує стандартизований метод та набір питань, за допомогою яких корпорації можуть звітувати про свої етичні та екологічні показники.

Джерело: складено автором на основі [11; 12; 13; 14; 15; 16]

Отже, для оцінки соціально-економічної діяльності компанії можна використовувати декілька індексів. На практиці, найчастіше використовується Індекс стійкості Доу Джонса (Dow Jones Sustainability Index), Індекс Domini Social Investment (DSI 400) та Індекс FTSE4Good.

Проте наразі відсутні показники, які б вимірювали ефект саме соціального підприємства.

Пропонується запровадити окремі індекси, які б враховували економічні, соціальні та екологічні аспекти діяльності. Наприклад: зменшення рівня бідності, зменшення викидів CO₂, зростання доходів, надання доступних медичних послуг, покращення управління відходами, зменшення витрат, надання психологічної підтримки, впровадження

енергоефективних та енергозберігаючих технологій, створення нових бізнес-ідей та ініціатив, скорочення нерівності, створення робочих місць для людей з обмеженими можливостями, забезпечення доступу до чистої води, поживлення економічного розвитку регіонів, скорочення соціальної ізоляції, переробка та повторне використання. Ці показники можуть бути виміряні та представлені у відсотковому значенні.

У такому випадку стає можливим вимірювання ефекту від діяльності соціального підприємства як різницю, яка відображає зміни у стані навколишнього середовища.

Соціальний ефект - соціальна різниця, тобто зміна у соціальному середовищі або добробуті цільової групи, яку можна виміряти через показники як зменшення рівня бідності, покращення освіти, здоров'я тощо.

$$SD = SI_n - SI_{n+1}/100\%, \quad (7)$$

де SI – соціальний індекс, що вимірюється;

n – показники базисного періоду;

$n+1$ – показники звітного періоду.

Екологічний ефект - екологічна різниця, яка відображає зміни у стані навколишнього середовища або екологічні наслідки діяльності підприємства, наприклад, зменшення викидів CO_2 , краще управління відходами, підтримка біорізноманіття.

$$ED = EnI_n - EnI_{n+1}/100\%, \quad (8)$$

де EnI – екологічний індекс, що вимірюється;

n – показники базисного періоду;

$n+1$ – показники звітного періоду.

Економічний ефект - прибуткова різниця, яка вимірює економічний ефект і може включати зростання доходів, створення робочих місць тощо.

$$PD = EcI_n - EcI_{n+1}/100\%, \quad (9)$$

де EcI – економічний індекс, що вимірюється;

n – показники базисного періоду;

$n+1$ – показники звітнього періоду.

За допомогою даних показників стає можливим оцінити масштаб та ефект від діяльності соціального підприємства.

Ці показники та їх комбінація можуть стати цінним інструментом для підприємств, що бажають оцінити та збільшити свій соціальний вплив. Вона також може бути корисною для інвесторів, громадських організацій та інших зацікавлених сторін, щоб зрозуміти значущість та ефективність соціальних підприємств у суспільстві. Цей інструмент дозволить краще вимірювати та оцінювати вплив соціального підприємства. Він допоможе підприємствам, інвесторам та державним органам краще розуміти, як дії підприємства впливають на суспільство та навколишнє середовище, сприяючи розвитку сталого підприємництва.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Після проведення аналізу критеріїв оцінки ефективності соціально відповідальної діяльності підприємств можна зробити висновок, що для їх ефективного використання необхідно визначити мету оцінки, на якій буде базуватись вибір методу.

Слід також розуміти, що даний перелік не є вичерпним та потребує подальших досліджень.

Для досягнення показників соціально-економічної діяльності оцінку потрібно проводити на постійній основі. Це дозволить відслідковувати динаміку розвитку, проводити оцінку діяльності у прогресі, використовуючи статистичні показники динаміки.

Такий підхід забезпечить своєчасне визначення сильних та слабких сторін підприємства для подальшого удосконалення та покращення. Також на основі постійного оцінювання доцільно буде сформулювати план соціально-відповідальної діяльності, що дозволить своєчасно реагувати на зміну середовища та приймати необхідні кроки.

Для найбільш повної та всебічної оцінки підприємства необхідно комбінувати використання усіх трьох методів. Для оцінки причинно-наслідкових зв'язків доцільно використовувати кількісні методи оцінки, а для оцінки задоволення соціальних груп та стейкхолдерів застосовувати якісні методи. Індексні методи допомагають зрозуміти економічний, політичний, соціальний контекст процесу КСВ.

Також запропоновано нові показники, які будуть вимірювати соціальний, економічний та екологічний ефект від діяльності соціального підприємства за допомогою оцінки кількісної зміни метрик.

У подальших наукових дослідженнях пропонується приділити увагу подальшому розвитку та оновленню запропонованих показників, а також побудові економіко-математичної моделі для графічного відображення.

Література

1. Спреклі Ф. Посібник з планування соціального підприємства: пер. з англ. Київ: Британська Рада, 2011. 68 с.
2. Соціальне підприємництво: посібник для викладачів курсу / за наук. ред. к.е.н. А. О. Корнецького К.: Фамільна друкарня Huss, 2019. 160 с.
3. Посібник із КСВ. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності / кол. автор.: Лазоренко О., Колишко Р., та ін. К.: Видавництво «Енергія», 2008. 96 с.
4. "ISO 26000: 2010 – Керівництво з соціальної відповідальності". URL: www.iso.org (дата звернення: 28.04.2024).
5. Submit your Communication on Progress. *United Nations Global Compact*. URL: <https://www.unglobalcompact.org/participation/report/cor> (дата звернення: 28.04.2024).

6. Reporting support. *Global Reporting Initiative*. URL: <https://www.globalreporting.org/reporting-support/> (дата звернення: 27.04.2024).

7. AA1000 AccountAbility Principle. *AccountAbility*. URL: <https://www.accountability.org/standards/aa1000-accountability-principles/> (дата звернення: 28.04.2024).

8. Затеїщикова О.О. Аналіз підходів до оцінки соціальної відповідальності бізнесу. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2014. Вип. 2. С. 189-194. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2014_2_31 (дата звернення: 26.04.2024).

9. Водницька Н.В. Управління трудовою сферою промислового підприємства з урахуванням соціальної відповідальності бізнесу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук: спец. 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)". Харків, 2008. 19 с.

10. Палійчук М.В., Шкварилюк В.В., Попович В.В., Мацьків Р.Т. Трансрегіональні корпоративні структури і регіональна економіка: умови ефективної взаємодії та співпраці. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу*. 2009. № 2(20). С. 5-11.

11. Буян О.А. Підходи до оцінки ефективності корпоративної соціальної відповідальності підприємств в Україні. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка»*. 2012. Вип. 6 (2). С. 159-165.

12. Євтушенко В. А. Оцінка корпоративної соціальної відповідальності: методи, об'єкти, показники. *Вісник НТУ „ХПІ”*. Серія: *Технічний прогрес і ефективність виробництва*. 2013. № 46(1019) С. 53-63.

13. Pinney Ch. Increasing Impact, Enhancing Value A Practitioner's Guide to Leading Corporate Philanthropy. URL: <https://www.cof.org/program-initiative/leading-corporate-philanthropy> (дата звернення: 29.04.2024).

14. Yale Center for Environmental Law and Policy - YCELP - Yale University, Center for International Earth Science Information Network - CIESIN - Columbia University, World Economic Forum - WEF, and Joint Research Centre - JRC - European Commission. 2005. 2005 Environmental Sustainability Index (ESI). Palisades, New York: NASA Socioeconomic Data and Applications Center (SEDAC). doi: <https://doi.org/10.7927/H40V89R6>.

15. Індекс Прозорості Компаній України 2019. К.: 2020. 64 с. URL: https://csr-ukraine.org/wp-content/uploads/2020/11/Transp_index_2019_ua_full_web-2.pdf (дата звернення: 30.04.2024).

16. El-Masry A., Kamal N. (2013) Corporate Responsibility Index. In: Idowu S.O., Capaldi N., Zu L., Gupta A.D. (eds). Encyclopedia of Corporate Social Responsibility. Springer, Berlin, Heidelberg. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-642-28036-8_262.

References

1. Spreckley F. Guide to social enterprise planning: trans. from English. Kyiv: British Council, 2011. 68 p.

2. Social entrepreneurship: a guide for teachers of the course / for science. by the editors of the Faculty of Economics A. O. Kornetsky. K.: Huss family printing house, 2019. 160 p.

3. Handbook on CSR. Basic information on corporate social responsibility / Col. author: O. Lazorenko, R. Kolyshko, and others. K.: Energy Publishing House, 2008. 96 p.

4. "ISO 26000: 2010 – Guidelines for social responsibility". URL: www.iso.org (access date: 28.04.2024).

5. Submit your Communication on Progress. *United Nations Global Compact*. URL: <https://www.unglobalcompact.org/participation/report/cop> (access date: 28.04.2024).

6. GRI. Reporting support. *Global Reporting Initiative*. URL: <https://www.globalreporting.org/reporting-support/> (access date: 27.04.2024)

7. AA1000 AccountAbility Principle. *AccountAbility*. URL: <https://www.accountability.org/standards/aa1000-accountability-principles/> (access date: 28.04.2024).

8. Zateyshchikova O.O. Analysis of approaches to assessing social responsibility of business. *Bulletin of social and economic research*. 2014. Issue 2. P. 189-194. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2014_2_31 (access date: 26.04.2024).

9. Vodnytska N.V. Management of the labor sphere of an industrial enterprise taking into account the social responsibility of business: autoref. thesis for obtaining sciences. candidate degree economy Sciences: specialist 08.00.04 "Economics and enterprise management (by types of economic activity)". Kharkiv, 2008. 19 p.

10. Paliychuk M.V., Shkvarylyuk V.V., Popovych V.V., Matskiv R.T. Transregional corporate structures and regional economy: conditions of effective interaction and cooperation. *Scientific Bulletin of the Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas*. 2009. No. 2(20). P. 5-11.

11. Buyan O.A. Approaches to assessing the effectiveness of corporate social responsibility of enterprises in Ukraine. *Bulletin of Dnipropetrovsk University. "Economy" series*. 2012. Issue 6 (2). P. 159–165.

12. Yevtushenko V. A. Assessment of corporate social responsibility: methods, objects, indicators. *Bulletin of NTU "KhPI". Series: Technical progress and production efficiency*. 2013. No. 46(1019) P. 53-63.

13. Pinney Ch. Increasing Impact, Enhancing Value A Practitioner's Guide to Leading Corporate Philanthropy URL: <https://www.cof.org/program-initiative/leading-corporate-philanthropy> (access date: 29.04.2024).

14. Yale Center for Environmental Law and Policy - YCELP - Yale University, Center for International Earth Science Information Network - CIESIN - Columbia University, World Economic Forum - WEF, and Joint Research Center - JRC - European Commission. 2005. 2005 Environmental Sustainability Index (ESI). Palisades, New York: NASA Socioeconomic Data and Applications Center (SEDAC). doi: <https://doi.org/10.7927/H40V89R6>.

15. Transparency Index of Companies of Ukraine 2019. K.: 2020. 64 p. URL: https://csr-ukraine.org/wp-content/uploads/2020/11/Transp_index_2019_ua_full_web-2.pdf (access date: 30.04.2024).

16. El-Masry A., Kamal N. (2013) Corporate Responsibility Index. In: Idowu S.O., Capaldi N., Zu L., Gupta A.D. (eds) Encyclopedia of Corporate Social Responsibility. Springer, Berlin, Heidelberg. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-642-28036-8_262.